

дення досліджень стовбурових клітин в Україні, визначено особливості досліджень з використанням стовбурових клітин людини в Україні, наведено загальні принципи використання стовбурових клітин людини в Україні та вимоги до використання стовбурових клітин в Україні.

Ключові слова: правопорушення під час медичних досліджень стовбурових клітин; медичні дослідження; біоетика; інтелектуальна власність у галузі біотехнології; інтелектуальна власність у галузі дослідження стовбурових клітин; шахрайство та правопорушення під час медичних досліджень стовбурових клітин; дослідницькі правопорушення; правові основи проведення досліджень стовбурових клітин.

Резюме

Нимко О. Б. Правонарушения во время медицинских исследований стволовых клеток.

В статье проанализированы правонарушения во время медицинских исследований стволовых клеток, причины их возникновения, меры их предупреждения. Акцентируется внимание на важности защиты интеллектуальной собственности в области биотехнологии. Исследована проблема мошенничества и правонарушений во время медицинских исследований стволовых клеток. Изучены правовые основы проведения исследований стволовых клеток в Украине, определены особенности исследований с использованием стволовых клеток человека в Украине, приведены общие принципы использования стволовых клеток человека в Украине и требования к использованию стволовых клеток в Украине.

Ключевые слова: Правонарушения во время медицинских исследований стволовых клеток; медицинские исследования; биоэтика; интеллектуальной собственности в области биотехнологии; интеллектуальная собственность в области исследования стволовых клеток; мошенничество и правонарушения во время медицинских исследований стволовых клеток; исследовательские правонарушения; правовые основы проведения исследований стволовых клеток.

Summary

Nimko O. Violations of Law during Stem Cell Medical Research.

The article analyses violations of law during stem cell medical researches, causes of their occurrence and preventive measures. It concentrates on the importance of intellectual property protection in the sphere of biotechnology. It deals with the problem of fraud and violations of law during stem cell medical researches. The article considers legal principles of conducting stem cell medical research in Ukraine; it describes peculiar features of researches using human stem cells in Ukraine. The article provides general principles for using human stem cells in Ukraine and requirements for using stem cells in Ukraine.

Key words: Violations of law during stem cell medical research; medical research; bioethics; intellectual property protection in the sphere of biotechnology; intellectual property in the sphere of stem cell research; fraud and violations of law during stem cell medical research; violations of law connected with research activities; legal principles of conducting stem cell medical research.

УДК 342.92: 342.7

Т. І. КОТОРМУС

Тарас Ігорович Котормус, аспірант Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»

СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В РАЙОНАХ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

На сучасний стан захищеності права власності громадян України впливають загрози, які пов'язані з бойовими діями в зоні проведення антитерористичної операції. Створення якісно нових адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України повинно відбуватися з урахуванням соціально-економічних та політичних чинників, специфіки потреб громадян, необхідності правового регулювання адміністративно-правових відносин в районах проведення антитерористичної операції. Складна соціально-економічна та політична ситуація в Україні, проблеми правового забезпечення правоохоронної діяльності в районах проведення антитерористичної операції впливають на потребу визначення ціннісних орієнтирів майбутніх правових реформ.

Стан наукової розробки проблеми зумовлений новизною та нетиповістю сучасних проблем гарантування захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції. Тривалий час в Україні були відсутніми військові конфлікти, тому питання гарантування будь-яких прав громадян в таких виняткових соціально-політичних ситуаціях фактично не досліджувалося. Попри це у вітчизняній та іноземній юридичній науці є багато праць, які можуть служити важливим науково-теоретичним підґрунтям для дослідження проблем гарантування захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції. Цим питанням присвятили свої наукові дослідження В. Б. Авер'янов, М. А. Бояринцева, В. С. Віхрова, В. А. Головка, А. В. Зарицкий, І. О. Ієрусалімов, І. О. Ієрусалімова, М. Т. Какимжанов, І. А. Кре-

сіна, І. О. Личенко, Д. М. Лук'янець, Б. Д. Мартиненко, Е. О. Олефіренко, О. В. Пабат, П. М. Павлик, С. П. Паранія, І. І. Сіліч, Ж. В. Удовенко, А. В. Черкасов.

Виникла потреба зміни традиційних підходів до системи адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України, які знаходяться в районах проведення антитерористичної операції. Вона зумовлена тим, що на відміну від наявної в інших регіонах України системи гарантування цих правових можливостей, на систему адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України, які знаходяться в районах проведення антитерористичної операції, впливають бойові дії, специфічні умови функціонування органів публічного управління та правоохоронної системи, відсутність умов для належного державного контролю за реалізацією чинного законодавства щодо протидії порушенням у сфері власності, неефективність типових механізмів їхньої протидії на цій території тощо. Формування теоретико-правових засад дослідження адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції є запорукою створення ефективного наукового підґрунтя майбутніх правових реформ у цій сфері.

Адміністративно-правові гарантії захисту права власності громадян України виражають фактичний та юридичний статус особи в суспільстві, є засобом визначення меж реалізації правових можливостей громадян, способів попередження, припинення протиправної діяльності та адміністративних проступків у сфері власності.

Усю наукову літературу, яка стосується гарантування захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції, можна об'єднати в низку напрямів. Окрім суто адміністративно-правової літератури, яка стосується поняття та видів адміністративно-правових гарантій захисту прав, свобод та законних інтересів громадян України, питань захисту права власності засобами адміністративно-правового характеру, способів адміністративно-правового захисту правових можливостей щодо різних об'єктів права власності, така література охоплює групу наукових праць, присвячених історико-правовим та теоретичним питанням гарантування захисту права власності громадян України, специфіці правових гарантій у конституційному, цивільному, кримінальному та інших галузях права, наукові праці, в яких досліджуються проблеми реалізації прав людини в умовах збройних конфліктів та положення міжнародного гуманітарного права.

Історико-правовим та теоретичним підґрунтям дослідження питання гарантування захисту права власності громадян України є праці таких вчених, як Є. В. Білозьоров, О. В. Волох, Д. О. Єрмоленко, А. М. Колодій, І. Й. Магновський, Х. В. Майкут, А. В. Малько, О. І. Наливайко, В. С. Нерсисянц, А. Ю. Олійник, Т. І. Пашук, П. М. Рабінович, В. С. Рубаник, В. В. Субочев, В. Я. Тацій, А. М. Шерієв, Ю. А. Юдін та інші.

Ці наукові праці стосуються правового статусу людини і громадянина в Україні, прав людини, теоретико-правових проблем захисту цих прав, права людини на ефективний державний захист її правових можливостей, теоретико-правового аспекту дослідження категорії гарантій прав і свобод людини та громадянина в праві України, теоретико-правового аналізу таких гарантій в окремих сферах публічного управління, суспільних відносинах.

Як зазначав О. І. Наливайко, у сучасній вітчизняній науковій юридичній літературі теорія гарантій прав і свобод людини, пов'язана з ними нормотворча, правозастосовна та інша практика потребують підвищеної уваги, переосмислення та внесення невеликих коректив¹.

Теоретичні дослідження категорії гарантій прав і свобод людини та громадянина відзначаються неоднозначним її трактуванням. Одні вчені наполягали, що це правові норми, що встановлюють специфічні юридичні засоби, умови та порядок реалізації прав, юридичні засоби їх охорони та захисту у випадку порушення, формують у своїй сукупності правовий механізм, покликаний сприяти реалізації законів, а їхня якісна характеристика передбачає оцінку всієї діючої системи права в цілому, з точки зору повноти охоплення правовим інструментарієм усіх найбільш важливих взаємовідносин державних органів та громадян, а також громадян між собою². Інші стверджували, що це встановлений державою порядок діяльності державних органів та установ, громадських організацій, спрямований на попередження й припинення посягань на права громадян, на відновлення цих прав і притягнення до відповідальності за їх порушення³. Треті зазначали, що це законодавчо закріплені засоби та способи охорони суб'єктивних прав громадян та організацій, способи їхньої реалізації, а також засоби забезпечення законності та охорони правопорядку, інтересів особистості, суспільства та держави⁴.

Усі ці теоретичні підходи засвідчують складність категорії юридичних гарантій прав та особливе зацікавлення юридичної спільноти щодо дослідження цього юридичного феномену.

Низка праць першого напрямку присвячена історико-правовим аспектам гарантування захисту права власності громадян України.

До таких праць доцільно віднести історико-правові дослідження, здійснені такими вченими, як О. В. Волох, Б. С. Бачур, В. С. Рубаник, Н. П. Сиза, Н. Олещко, Х. В. Майкут, В. В. Фролов, Е. А. Панова, М. В. Колганов та інші.

Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції формують філософські, теоретичні, історичні розвідки, які відрізняються цільовою спрямованістю досліджень, специфікою результатів, отриманих у різних історично-обумовлених контекстах, та широким методологічним інструментарієм.

Цікаво, що вченими визнано, що у працях стародавніх мислителів: Платона, Арістотеля, Епікура, Протагора, Цицерона, так і в правових ученнях Г. Гроція, Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є, Г. Еллінека

основна увага зосереджена на дослідженні прав і свобод людини, натомість категорія гарантій таких правових можливостей не набула широкого висвітлення. Визначення цього поняття такі праці не містили⁵.

Відомим науковцем, юристом, представником юридичного позитивізму, у працях якого важливе місце посідало питання прав людини та їх захисту був Г. Сллінек. Науковець розглядав суб'єктивне право як визначений правовим порядком інтерес у разі його відповідності суспільному інтересові. Він стверджував, що особистість є категорією публічно правового порядку, тому держава, формуючи особистість, зобов'язана захищати її права⁶.

Вміщуючи різносторонній теоретичний та філософсько-правовий аналіз прав людини, твори П. Орлика, Г. С. Сковороди, Т. Г. Шевченка, І. Я. Франка, М. П. Драгоманова, М. С. Грушевського, Б. О. Кістяківського створили фундамент для подальших досліджень гарантій прав людини.

Теоретико-правові, філософські праці, в яких досліджуються питання гарантування права власності в Україні, та охарактеризований методологічний інструментарій формують теоретико-методологічні засади дослідження адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції та є фундаментом інших галузевих наукових досліджень у цій сфері.

Зважаючи на значне зацікавлення представниками теорії держави та права, правові гарантії поступово стали предметом дослідження й у сфері конституційного, цивільного, кримінального та інших галузей права. Цей другий напрямок наукової літератури теж служить підґрунтям для дослідження окреслених питань. Основою для цього є джерела, в яких категорія правових гарантій розглядається з позицій різних галузей права.

Найбільша кількість таких досліджень проведена представниками конституційно-правової науки. Наприклад Т. М. Заворотченко досліджував категорію конституційно-правових гарантій прав і свобод людини і громадянина в Україні. Він стверджував, що це передбачена Конституцією й законами України система правових норм, організаційних засобів і способів, умов і вимог, за допомогою яких здійснюється охорона і захист прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина⁷.

О. А. Альонкін вивчав особливу категорію юридичних гарантій забезпечення охорони і захисту конституційного права людини. Він визнавав, що цей вид гарантій складається не тільки з правових норм, а й покладає певні обов'язки на відповідні державні органи щодо його охорони, захисту і відновлення в разі порушення⁸.

У трудовому праві науковці стверджують, що юридичні гарантії є засобами й способами забезпечення та охорони трудових прав і свобод. Зокрема Н. В. Кохан доводить, що юридичні гарантії проявляються через такі поняття, як «засоби», «способи» і «умови». Юридичні гарантії як засоби й способи забезпечення та охорони трудових прав і свобод, створюються суспільством, державою, колективом і використовуються ними для втілення зазначених прав і свобод у життя. Нею обґрунтовано доцільність розподілу юридичних гарантій на два види: загально-правові та спеціалізовані. До загально-правових вона відносить гарантії, що притаманні всім галузям – загальногалузеві (наприклад, кожна людина чи громадянин у судовий спосіб може захистити свої права і свободи) чи кільком галузям права – міжгалузеві (у трудовому, житловому, цивільному праві регулювання водносин здійснюється на основі поєднання державного та договірного регулювання), а до спеціалізованих – тільки окремій галузі права, галузеві (наприклад, трудовому або цивільному чи кримінальному). Так, у трудовому праві працівникові надаються гарантії при притягненні його до матеріальної відповідальності⁹.

Адміністративно-правовий напрям характеризується вагомим науковим доробком, який стосуються загальнотеоретичної характеристики змісту категорії адміністративно-правових гарантій реалізації прав і свобод громадян, і водночас відсутністю ґрунтового наукового дослідження адміністративно-правових гарантій їхнього захисту та єдиного наукового підходу щодо розуміння їхнього змісту.

До третього напрямку належать праці таких вчених, як В. Б. Авер'янов, М. А. Бояринцева, В. С. Віхрова, В. А. Головка, А. В. Зарицький, І. О. Іерусалімов, І. О. Іерусалімова, М. Т. Какимжанов, І. О. Кресіна, І. О. Личенко, Д. М. Лук'янець, Б. Д. Мартиненко, Е. О. Олефіренко, О. В. Пабат, П. М. Павлик, С. П. Паранія, І. І. Сіліч, Ж. В. Удовенко, А. В. Черкасов.

В основному наявні в адміністративно-правовій науці дослідження стосуються адміністративно-правових гарантій прав та свобод громадян та адміністративно-правових гарантій їхньої реалізації. Зокрема вчені присвячували свої праці змісту адміністративно-правових гарантій прав і свобод людини і громадянина України та зарубіжних країн, їхньої реалізації в адміністративно-правових відносинах з органами виконавчої влади.

Як стверджував І. І. Сіліч, виникає потреба в суттєвому поліпшенні діяльності органів держави у їх відносинах із громадянами. Для цього поряд із чітким визначенням повноважень і функцій державних органів та їхніх посадових осіб необхідно створити такий режим їхньої взаємодії з громадянами, при якому реалізація прав і свобод громадян була б звільнена від бюрократичних перешкод, а порушені права і свободи оперативно та ефективно поновлювались. Досягнення цієї мети пов'язане перш за все з подальшим удосконаленням системи юридичних гарантій забезпечення прав і свобод людини та громадянина у їхніх відносинах з органами держави¹⁰.

До системи таких гарантій автори відносять ефективну правотворчу, правозастосовну, організаційну діяльність органів публічного управління¹¹.

Попри значний доробок вітчизняних науковців щодо окреслених понять, у вітчизняній адміністративно-правовій науці вкрай мало наукових праць, в яких висвітлено співвідношення категорій адміністративно-правових гарантій реалізації прав і свобод громадян та адміністративно-правових гарантій їхнього захисту.

Найважливий науковий доробок дозволяє стверджувати, що вітчизняна адміністративно-правова наука використовує три терміни щодо позначення гарантій, пов'язаних з правами людини: адміністративно-правові гарантії прав, свобод та законних інтересів людини, адміністративно-правові гарантії реалізації (забезпечення) цих правових можливостей та адміністративно-правові гарантії їхньої охорони (захисту). Усі три терміни використовуються в науковій літературі для визначення сталості адміністративно-правових відносин, в яких реалізуються права, свободи та законні інтереси громадян за рахунок існування певних інституційних та діяльнісних засобів впливу на такі правовідносини.

Усі вищевказані автори внесли вагомий вклад у розробку проблеми гарантування захисту прав людини, а їхні наукові праці займають визначальне місце у формуванні наукового підґрунтя обраного напрямку дисертаційного дослідження.

Четвертий напрям наукових джерел, що сприяють дослідженню адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції, стосується права збройних конфліктів та міжнародного гуманітарного права.

Навмисні напади на цивільних осіб, руйнування інфраструктури, що має життєво важливе значення для цивільного населення, знищення цивільного майна й мародерство – ці та інші порушення заподіюють неймовірні страждання під час збройних конфліктів у всьому світі. Міжнародне гуманітарне право містить норми, що регулюють ці питання. Цим проблемам присвятили свої праці І. М. Жаровська, В. М. Репецький, В. М. Лисик, В. В. Фуркало та інші науковці.

Норми міжнародного гуманітарного права та права збройних конфліктів стосуються захисту цивільного населення, заборони знищувати, вивозити або приводити в непридатність об'єкти, необхідні для виживання цивільного населення тощо. Усі вони є вихідними засадами створення національного законодавства у цій сфері.

Безумовно, врахування умов збройного конфлікту при захисті прав людини є вимогою сьогодення.

У системі усіх інструментів економічного, соціального, ідеологічного характеру, юридичні, в тому числі адміністративно-правові гарантії покликані створювати практичні умови для реалізації усього механізму захисту прав людини. Питання адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України повинно розглядатися в тісному зв'язку з військовими, соціальними та іншими загрозами, що пов'язані з бойовими діями у зоні антитерористичної операції. Урахування наукових досліджень цього напрямку як і інших (теоретичного, історико-правового, адміністративно-правового тощо) є запорукою досягнення комплексного підходу до аналізу проблем адміністративно-правового гарантування захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції.

¹ *Наливайко О. І.* Теоретико-правові проблеми захисту прав людини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / О. І. Наливайко. – К., 2002. – 18 с. – С. 3.

² *Малеин Н. С.* Охрана прав личности советским законодательством / Малеин Н. С. – М.: Наука, 1985. – 165 с. – С. 43.

³ *Мицкевич А. В.* О гарантиях прав и свобод советских граждан в общенародном социалистическом государстве / А. В. Мицкевич // Советское государство и право. – 1963. – № 8. – С. 15–21. – С. 16.

⁴ *Тихомирова Л. В.* Юридическая энциклопедия / Л. В. Тихомирова, М. Ю. Тихомиров. – М. : Издание г-на Тихомирова М. Ю., 1999. – 526 с. – С. 58.

⁵ *Білозьоров С. В.* Правові гарантії прав і свобод людини та громадянина у сфері діяльності міліції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / С. В. Білозьоров. – К., 2008. – 16 с. – С. 8.

⁶ *Jellinek G.* System der subjektiven öffentlichen Rechte / G. Jellinek. – Freiburg : V. Mohr, 1892. – 346 p. – P. 64–65.

⁷ *Заворотченко Т. М.* Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / Т. М. Заворотченко. – К., 2002. – 19 с. – С. 10.

⁸ *Альонкін О. А.* Конституційне право людини на свободу світогляду і віросповідання та гарантії його реалізації в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / О. А. Альонкін. – К., 2010. – 20 с. – С. 17.

⁹ *Кохан Н. В.* Гарантії трудових прав працівників та шляхи їх удосконалення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / Н. В. Кохан. – О., 2008. – 20 с. – С. 6.

¹⁰ *Сіліч І. І.* Гарантії забезпечення прав і свобод громадян в адміністративному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І. І. Сіліч. – Х., 2008. – 20 с. – С. 3.

¹¹ *Олефіренко Е. О.* Адміністративно-правові гарантії реалізації прав і свобод громадян : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Е. О. Олефіренко. – Ірпінь, 2006. – 20 с. – С. 13–14.

Резюме

Котормус Т. І. Стан наукової розробки проблеми адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції.

Стаття присвячена аналізу теоретико-правових засад дослідження та стану наукової розробки проблеми адміністративно-правових гарантій захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції. У статті систематизовано наукову літературу, яка стосується гарантування захисту права власності громадян України в районах проведення антитерористичної операції, представлено особливості історико-правових та теоретичних та галузевих правових досліджень у цій сфері.

Ключові слова: право власності, райони проведення антитерористичної операції, захист права власності, адміністративно-правові гарантії захисту права власності.

Резюме

Котормус Т. И. Состояние научной разработки проблемы административно-правовых гарантий защиты права собственности граждан Украины в районах проведения антитеррористической операции.

Статья посвящена анализу теоретико-правовых основ исследования и состояния научной разработки проблемы административно-правовых гарантий защиты права собственности граждан Украины в районах проведения антитеррористической операции. В статье систематизировано научную литературу, касающуюся обеспечения защиты права собственности граждан Украины в районах проведения антитеррористической операции, представлены особенности историко-правовых и теоретических и отраслевых правовых исследований в этой сфере.

Ключевые слова: право собственности, районы проведения антитеррористической операции, защита права собственности, административно-правовые гарантии защиты права собственности.

Summary

Kotormus T. State of scientific research of problems of the administrative-legal guarantees of protection of the property rights of Ukrainian citizens in the areas of anti-terrorist operation.

The article is devoted to analyze of the theoretical-legal principles of research of the state administrative problems of the administrative-legal guarantees of protection of the property rights of Ukrainian citizens in the areas of anti-terrorist operation. In the article is systematization of the scientific literature relating to administrative-legal guarantees of protection of the property rights of Ukrainian citizens in the areas of anti-terrorist operation, presentation of the features of historical, legal and theoretical legal research in this area.

Key words: ownership, area of anti-terrorist operations, protection of property rights, administrative-legal guarantees of protection of the property rights.

УДК 347.455

М. С. МУЛЯР

Мирослава Сергіївна Муляр, здобувач Київського університету права НАН України

ПРАВОВИЙ СТАТУС СПОЖИВАЧА ЗА ДОГОВОРОМ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУ В КОНТЕКСТІ НОВЕЛ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СПОЖИВЧЕ КРЕДИТУВАННЯ»

У червні 2017 р. набрав чинності прийнятий 15 листопада 2016 р. Верховною Радою України Закон України «Про споживче кредитування»¹, що стало кроком на шляху реформування правового регулювання споживчого кредитування та виконання Україною зобов'язань² щодо імплементації Директиви 2008/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2008 р. про кредитні угоди для споживачів (далі – Директива 2008/48/ЄС). Відповідно до положень цього Закону змінився правовий статус споживача за договором споживчого кредиту.

Актуальність теми дослідження обумовлена насамперед тим, що внесені законодавчі зміни є найновішими та потребують аналізу. Окрім цього, зазначений нормативно-правовий акт принципово змінює правове регулювання правовідносин у процесі споживчого кредитування.

Мета статті полягає в дослідженні принципів змін у правовому регулюванні статусу споживача при споживчому кредитуванні в контексті прийняття Закону України «Про споживче кредитування» та з огляду на процес адаптації національного законодавства до законодавства ЄС.

Науково-теоретичним підґрунтям для проведення дослідження стали наукові праці В. В. Богдан, О. Ю. Черняк, Г. А. Осетинської, О. О. Старицької, В. Я. Погребняк, Л. І. Іванової, Л. Г. Рябко, Г. Б. Яновицької та інших науковців, які тією чи іншою мірою розглядали досліджувані у статті проблеми. Однак праці науковців були здійснені до внесення істотних змін до законодавства, що регулює правовідносини при споживчому кредитуванні.

Проблема правового статусу споживача у кредитних правовідносинах має пряме відношення до основних прав і обов'язків людини і громадянина, що відображено в Основному Законі держави. Так, відповідно до ст. 42 Конституції України держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю й безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів.

Закон України «Про захист прав споживачів», як зазначається в його преамбулі, регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, встановлює права споживачів, а також визначає механізм їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів³.

У цьому контексті звертає на себе увагу Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Степаненка Андрія Миколайовича щодо офіційного тлумачення положень